

การใช้รูปแบบการจัดการความรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม Use of Knowledge Management Model for Competency Community Enterprise in Maha Sarakham Province

ธณัชชัย สิงห์มัตย์¹ และพรพรขวดี พงษ์ศิริ²

Tananchai Singmat¹ and Punsavadee Pongsri²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการจัดการความรู้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดมหาสารคาม เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดมหาสารคาม และเพื่อ ประเมินผลรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้ เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 460 กลุ่ม จากประชากร จำนวน 1,778 กลุ่ม วิจัยโดยใช้ วิธีในการวิจัยในเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของวิสาหกิจชุมชนใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ระยะที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ของวิสาหกิจชุมชนใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ระยะที่ 3 การทดลองใช้ ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการความรู้ของวิสาหกิจชุมชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สถิติที่ใช้ใน งานวิจัยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และ วิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model)

ผลการวิจัย พบว่า การวิจัยระยะที่ 1 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้มีอิทธิพลเชิงบวกอย่าง มีนัยสำคัญต่อความสำเร็จการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กระบวนการจัดการความรู้มีอิทธิพลเชิง บวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความสำเร็จการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยแบบจำลองโครงสร้างเชิง ประจักษ์สอดคล้องกับแบบจำลองโครงสร้างเชิงทฤษฎี ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามควรให้ ความสำคัญต่อปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้ด้านวัฒนธรรมองค์กร กระบวนการจัดการความรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้ และความสำเร็จการจัดการความรู้ด้านประสิทธิภาพในการแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนความรู้ การวิจัยระยะที่ 2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในด้านวิสาหกิจชุมชน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้าน บริหารธุรกิจ พบว่า ร่องรูปแบบการจัดการความรู้วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคามที่เหมาะสมกับบริบทของ วิสาหกิจชุมชน คือ 4 E Paradigm ; การกำหนดความรู้ (Engagement) ; การแสวงหาความรู้ (Enthusiasm) ; การแลกเปลี่ยนความรู้ (Exchange) ; การนำความรู้ไปใช้ (External) การวิจัยระยะที่ 3 การนำร่องรูปแบบไป ทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมะค่าทรัพย์ทวี อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยมีการฝึก อบรมหลักสูตรภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร การผลิต และการตลาด และฝึกปฏิบัติการผลิตหมอนสมุนไพรเสื่อ กก หลังการทดลองครบ 6 เดือน พบว่า อัตรากำไรสุทธิต่อเดือนของกลุ่มมีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยเปรียบเทียบจาก ช่วงเดือนเดียวกันของปีก่อนการทดลอง จึงสรุปผลการวิจัยได้ว่า หลังจากทีวิสาหกิจชุมชนกลุ่มมะค่าทรัพย์ทวี ซึ่ง

¹ อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เป็นกลุ่มทดลองได้นำรูปแบบการจัดการความรู้วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นไปทดลองใช้แล้ว ทำให้ผลการดำเนินงานดีขึ้น

คำสำคัญ : การจัดการความรู้ การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ วิสาหกิจชุมชน

ABSTRACT

The purposes of the research were to analyze casual factors affecting the knowledge management of community enterprises in Mahasarakham, to develop a model for the knowledge management of the community enterprises, and to evaluate the model for the knowledge management. The population was 1778 community enterprises groups in Mahasarakham. The samples were four hundred and sixty community enterprise groups of one thousand seven hundred and seventy eight groups in Mahasarakham. The qualitative, quantitative and action research methods were employed for this study. The research methodology consisted of three steps: 1) factor analysis of factors affecting the success in knowledge management of the community enterprises, 2) design of a model for the knowledge management, and 3) implementing and evaluating the model. The descriptive method was employed for data analysis. The statistics used were Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Structural Equation Model.

Results of the research were as follows: 1. The findings indicated that the factors significantly affected the success in the knowledge management of the community enterprises in Mahasarakham. Additionally, the process of the knowledge management was positively related to the success in the knowledge management of the community enterprises identified by an empirical structural model and a theoretical structural model. Thus, the members of the community enterprises in Mahasarakham realized the importance of the factors in the knowledge management consisting of organizational culture, saving knowledge, knowledge exchange. 2. Accordance with the model assessment by the experts, the findings revealed that the appropriate model for the knowledge management of the enterprises was composed of four E paradigms: Engagement, Enthusiasm, Exchange and External. and 3. Regarding the model implementation, the findings indicated that the net profit increased significantly by comparing the current income with the income of the same period in the previous years. In conclusion, the research indicates that the model is practical and appropriate for the knowledge management of the community enterprises.

Keywords : Knowledge Management, Development of Knowledge Management Model, Community Enterprise

บทนำ

จังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ทางตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรภายในจังหวัดมีการประกอบอาชีพการเกษตร เกษตรกรเหล่านี้มีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรเป็นหลัก (สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม, 2550 : 2) เกษตรกรจึงมีความต้องการที่จะหาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้เข้าสู่ครอบครัวนอกเหนือจากรายได้ทางการเกษตร โดยมีแนวคิดที่จะรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขึ้น เพื่อที่เกษตรกรทุกคนจะได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆร่วมกัน

แม้ว่าธุรกิจ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการสร้างงาน สร้างรายได้ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในจังหวัดมหาสารคามก็ตาม แต่การดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในช่วงเวลาที่ผ่านมาก็ได้ประสบปัญหาอุปสรรคหลายด้านในการดำเนินงาน จนทำให้บางกลุ่มล้มเหลวและยุบตัวลงในที่สุด ยกตัวอย่างปัญหาที่ผ่านมา เช่น การขาดเงินทุนหมุนเวียน การขาดทักษะในการบริหารจัดการที่ดี ผู้นำไม่มีศักยภาพด้านการบริหารจัดการ การขาดทักษะและเทคนิคใหม่ๆ ในการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือ การพัฒนาองค์กร เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดังกล่าวประสบกับปัญหาในหลายประการ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ควรจะศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม โดยสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม จากนั้นประเมินรูปแบบการจัดการความรู้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและสร้างความรู้ส่งเสริมให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ อีกทั้งยังช่วยในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการจัดการความรู้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อประเมินผลรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่เป้าหมาย เป็นการศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม 1,778 กลุ่ม / จำนวนสมาชิก 29,576 คน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ปี 2555 - 2556

3. ขั้นตอนการวิจัย การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการจัดการความรู้ในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของวิสาหกิจชุมชนโดยเลือก มา 1 กลุ่มมาใช้สร้างรูปแบบ

ระยะที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของวิสาหกิจชุมชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

ระยะที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ของวิสาหกิจชุมชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ระยะที่ 3 การทดลองใช้ ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการความรู้ของวิสาหกิจชุมชน

**การวิจัยระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มี
ผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของ
วิสาหกิจชุมชน**

จังหวัดมหาสารคามทั้ง 13 อำเภอ จำนวน 1,778 กลุ่ม
(สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม . 2552 :
2) ดังตารางที่ 1

ตาราง จำนวนวิสาหกิจชุมชนและจำนวนตัวอย่างแยกตามอำเภอ

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนธุรกิจชุมชน	จำนวนสมาชิก	จำนวนตัวอย่าง
1	เมืองมหาสารคาม	142	2,278	36
2	บรบือ	224	5,040	78
3	โกสุมพิสัย	205	3,011	47
4	กันทรวิชัย	226	2,634	41
5	พยัคฆภูมิพิสัย	144	2,229	35
6	เขยงยี่น	106	1,895	29
7	วาปีประทุม	161	3,506	55
8	นาเชือก	166	2,961	46
9	นาดูน	116	1,964	30
10	ยางสีสุราช	130	1,766	27
11	แกดำ	49	881	14
12	กุตุรัง	74	773	12
13	ชื่นชม	35	638	10
	รวม	1,778	29,576	460

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประเภทให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามเอง (Self-Administered Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับใช้และพัฒนาเครื่องมือมาจากแบบสอบถามที่นักวิชาการได้ศึกษาไว้แล้ว และนำเครื่องมือวัดเหล่านั้นมาปรับข้อความบางคำถามบางส่วน

ประชากร การวิจัยครั้งนี้มีหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประชากร คือ กลุ่มธุรกิจชุมชนใน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่ศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทกิจการ และระยะเวลาก่อตั้งกลุ่ม โดยคำถามข้อที่ 1-5 มีลักษณะคำถามที่มีคำตอบหลายคำตอบ (Multiple Scale) และให้เลือกตอบข้อที่เหมาะสมที่สุด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพกระบวนการจัดการความรู้ของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จของกระบวนการจัดการความรู้ของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประเภทให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามเอง (Self-Administered Questionnaire)

โดยลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close-Ended Questions) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's Five Rating Scale) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ระดับความสำคัญมากที่สุด หรือระดับการปฏิบัติมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับความสำคัญมาก หรือระดับการปฏิบัติมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับความสำคัญปานกลาง หรือระดับการปฏิบัติปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับความสำคัญน้อย หรือระดับการปฏิบัติน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับความสำคัญน้อยที่สุด หรือระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

การทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 ท่าน เพื่อทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

การทดสอบการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 ชุดเพื่อตรวจสอบข้อคำถามในแต่ละข้อแต่ละตอน

ของแบบสอบถามสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการ และคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่ รวมถึงการจัดกลุ่มของคำถามหรือมีคำถามความยากง่ายต่อการเข้าใจเพียงใด และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาตามแบบของครอนบาค (อกินันท์ จันตะนี, 2552 :147)

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ และบันทึกคะแนนแต่ละหัวข้อในรูปแบบรหัส (Coding Form) หลังจากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อทดสอบสมมุติฐาน โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ทั้งหมดที่ใช้ โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model) โดยมีค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายในการวิจัยในระยะที่ 2 ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้อง ในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม จำนวน 10 คน ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 2 คือ แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ผู้วิจัยนำผลจากการวิจัยในระยะที่ 1 มาสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นร่างในการพิจารณา ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน วิพากษ์รูปแบบการพัฒนาการดำเนินการจัดการความรู้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยการร่วมกระบวนการ

ระดมสมอง (Brain Storming) ซึ่งได้มีการจัดบันทึกลงในแบบวิจารณ์และข้อเสนอแนะ และทำการบันทึกภาพบันทึกเสียงทุกเนื้อหา เพื่อนำผลมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการความรู้การดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปทดลองใช้ในระยะที่ 3 ต่อไป

การวิจัยระยะที่ 3 การทดลองใช้ ประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มทดลองได้เลือกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นกลุ่มทดลองในการใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมะค่าทรัพย์ทวี อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตัวแปรตาม คือ ความสำเร็จในการจัดการความรู้การดำเนินงานธุรกิจของชุมชน

วิธีดำเนินการ ใช้วิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) โดยมีแบบแผนการวิจัยแบบ One – Group Pretest – Posttest Design ซึ่งแบบแผนการวิจัยดังนี้

01.....X.....02

เมื่อ 01 แทน การทดสอบแบบการทดลอง

X แทน การทำการทดลอง

02 แทน การทดสอบหลังการทดลอง

ผลการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 ผลลักษณะประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการจัดการความรู้วิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.00 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี

คิดเป็นร้อยละ 93 ประเภทของกิจการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นประเภทผลิตภัณฑ์ผ้าและเสื้อผ้า คิดเป็นร้อยละ 26ระยะเวลาการก่อตั้งกลุ่ม ระยะเวลาการก่อตั้งกลุ่มส่วนใหญ่ระยะเวลาการก่อตั้งกลุ่ม 5 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54

ผลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการจัดการความรู้วิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

จากผลการศึกษาพบว่า ด้านวัฒนธรรมองค์กรโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 รองลงมาคือ ด้านภาวะความเป็นผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ส่วนด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวพยากรณ์ด้วยกันทั้ง 16 ตัวแปรตัวแปรมีความสัมพันธ์กันทั้งหมด 34 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีทิศทางของความสัมพัทธ์ทั้งทางบวกและทางลบ ระดับของความสัมพัทธ์ทางบวก มีค่าตั้งแต่ 0.11 ถึง 0.88 และระดับความสัมพัทธ์ทางลบ มีค่าตั้งแต่ -0.99 ถึง -0.28

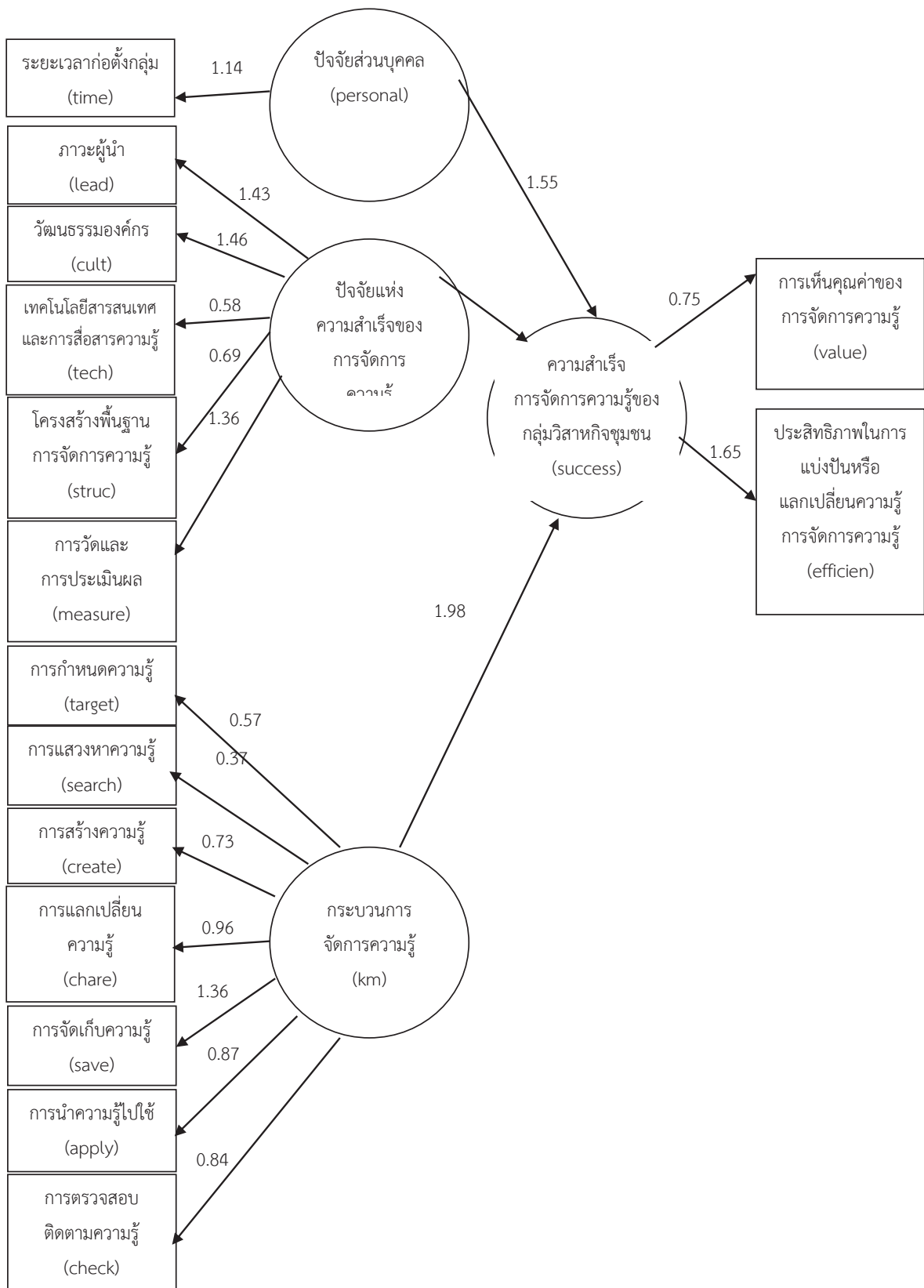
กล่าวโดยสรุปพบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ส่วนใหญ่มีทิศทางเดียวกัน (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็นบวก) มีความสัมพันธ์กัน และเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อไป

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลตาม
สมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าดัชนี	เกณฑ์	ค่าสถิติในตัวอย่าง ตั้งต้น	ค่าสถิติในตัวอย่าง สุดท้าย
Chi-Square/df	<2.00	364.08/75 = 4.85	54.30/40=1.36
P-value	ไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติ (p>0.05)	0.00	0.07
ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการ ประมาณค่าพารามิเตอร์ : RMSEA	เข้าใกล้ 0 (<0.05)	0.08	0.03
ดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมพัทธ์ (Relative Fit Index)			
NFI	>0.90	0.99	0.98
NNFI	เข้าใกล้ 1(>0.90)	0.98	0.99
RFI	เข้าใกล้ 1	0.98	0.97
ดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมบูรณ์ (Absolute Fit Index)			
GFI	>0.90	0.94	0.98
AGFI	เข้าใกล้ 1(>0.90)	0.89	0.96
PGFI	>0.50	0.52	0.59
ดัชนีระบุขนาดของกลุ่มตัวอย่าง : HI หรือ CN	>200	188.18	491.91

ผ

(Structural Model) ของตัวแปรแฝงภายนอก
และตัวแปรแฝงภายใน

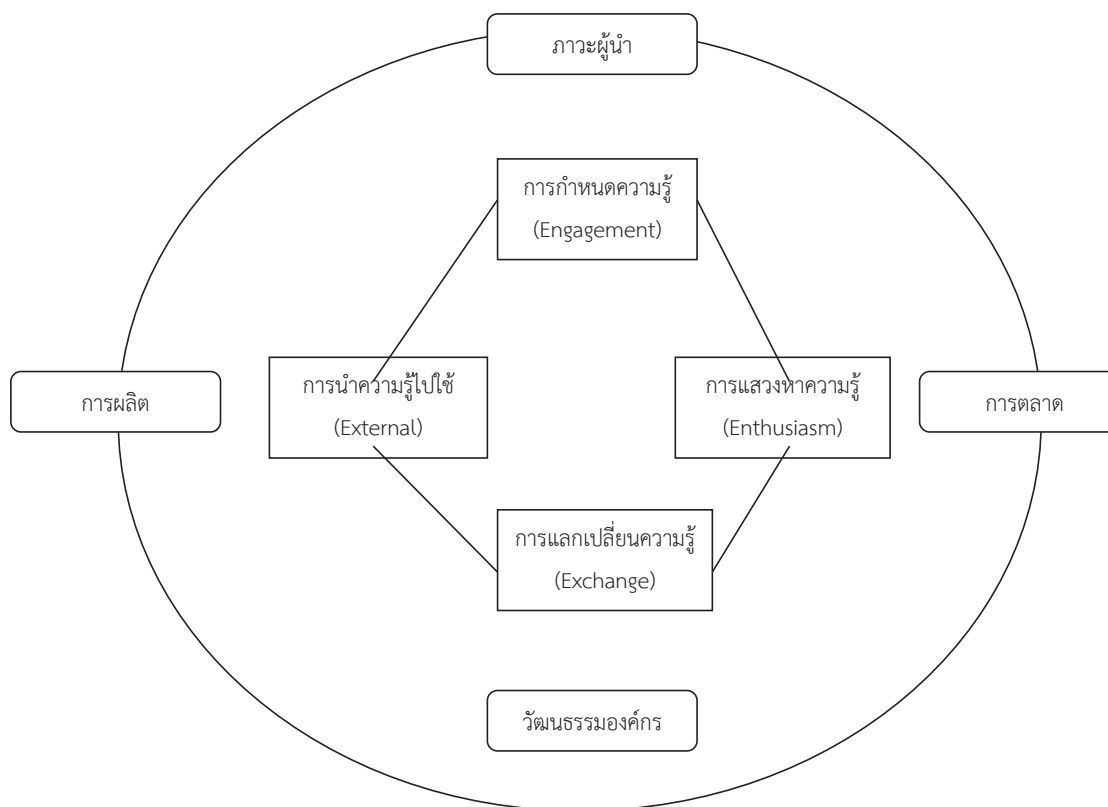

การวิจัยระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์การวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการในขั้นตอนนี้ คือ ผลการศึกษาความคิดจากผู้เชี่ยวชาญในด้านวิสาหกิจชุมชน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารธุรกิจ นำผู้เชี่ยวชาญมาวิพากษ์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการความรู้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีรายละเอียดแต่ละประเด็นดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	การปรับปรุง
1. การกำหนดความรู้	ควรปรับเพิ่มคำอธิบายการกำหนดความรู้ให้มีความชัดเจน การกำหนดความรู้เน้นให้กรรมการวิสาหกิจชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดความรู้
2. การแสวงหาความรู้	ควรกำหนดให้วิสาหกิจชุมชนมีการแสวงหาความรู้ทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมทั้งการแสวงหาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ
3. การสร้างความรู้	ควรรวมการสร้างความรู้ไปในหัวข้อเดียวกันกับการแสวงหาความรู้
4. การแลกเปลี่ยนความรู้	ควรมีปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของการจัดการความรู้ ประกอบด้วย (1) ความรู้ด้านการผลิต และ (2) ความรู้ด้านการตลาด
5. การจัดเก็บความรู้	ควรรวมการจัดเก็บความรู้ไปในหัวข้อเดียวกันกับการแลกเปลี่ยนความรู้
6. การนำความรู้ไปใช้	ควรสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนมีการนำความรู้ไปใช้ทั้งภายในและภายนอกองค์กร
7. การตรวจและติดตามความรู้	ควรรวมการตรวจและติดตามความรู้ไปในหัวข้อเดียวกันกับการนำความรู้ไปใช้

จากการวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้พัฒนาร่าง
รูปแบบการจัดการความรู้วิสาหกิจชุมชนในจังหวัด
มหาสารคามที่เหมาะสมกับบริบทของวิสาหกิจ
ชุมชน โดยใช้ชื่อว่า 4 E Paradiam ดังแสดงในภาพ

ระยะที่ 3 จากการนำรูปแบบการจัดการความรู้ไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มมะค่าทรัพย์ทวี ทางกลุ่มได้มีการเพิ่มผลิตภัณฑ์ จำนวน 4 ผลิตภัณฑ์ คือ

1. หมอนสมุนไพรแบบเสื่อกก
2. หมอนสมุนไพรแบบผ้า
3. ถูขัดตัวสมุนไพร
4. ถูขจัดกลิ่นสมุนไพร

หลังการทดลองครบ 6 เดือน ผู้วิจัยจึงทำการประเมินผลการทดลองด้วยการวัดอัตรากำไรสุทธิต่อเดือนของกลุ่มจากสมุดบัญชีรายรับ-รายจ่ายที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มมะค่าทรัพย์ทวีได้จัดทำ โดยเปรียบเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันของปี ในปีก่อนทดลอง (พ.ศ. 2554) และปีหลังทดลอง (พ.ศ. 2555) มีข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 4.26 ข้อมูลอัตรากำไรสุทธิของกลุ่ม ก่อนทดลองและหลังทดลอง

เดือนที่	อัตรากำไรสุทธิต่อเดือน (บาท)	
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง
1	2,639	5,569
2	844	13,996
3	-2,745	2,441
4	3,545	2,790
5	-2,665	1,784
6	4,615	11,838
เฉลี่ย	1,039	4,407

จึงสรุปผลการวิจัยได้ว่า หลังจากที่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมะค่าทรัพย์ทวี ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองได้นำรูปแบบการจัดการความรู้วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นไปทดลองใช้แล้ว ทำให้ผลการดำเนินงานดีขึ้น

การวิจัยระยะที่ 1 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความสำเร็จการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กระบวนการจัดการความรู้มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความสำเร็จการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยแบบจำลองโครงสร้างเชิงประจักษ์

สอดคล้องกับแบบจำลองโครงสร้างเชิงทฤษฎี ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามควรให้ความสำคัญต่อปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้ด้านวัฒนธรรมองค์กร กระบวนการจัดการความรู้ด้านการจัดเก็บความรู้ และความสำเร็จการจัดการความรู้ด้านประสิทธิภาพในการแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนความรู้

การวิจัยระยะที่ 2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในด้านวิสาหกิจชุมชน นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารธุรกิจ พบว่า ร่างรูปแบบการจัดการความรู้วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคามที่เหมาะสมกับบริบทของวิสาหกิจชุมชน คือ 4 E Paradigm ; การกำหนดความรู้ (Engagement) ; การแสวงหาความรู้ (Enthusiasm) ; การแลกเปลี่ยนความรู้ (Exchange) ; การนำความรู้ไปใช้ (External)

การวิจัยระยะที่ 3 การนำรูปแบบไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมะค่าทรัพย์ทวี อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยมีการฝึกอบรมหลักสูตรภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร การผลิต และการตลาด และฝึกปฏิบัติการผลิตหมอนสมุนไพรเสื่ออก พบว่า ทางกลุ่มมีผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น 4 ผลิตภัณฑ์ คือ 1) หมอนสมุนไพรแบบเสื่ออก 2) หมอนสมุนไพรแบบผ้า 3) ถุงขจัดผิวสมุนไพร และ 4) ถุงขจัดกลิ่นสมุนไพร และหลังการทดลองครบ 6 เดือน พบว่า อัตรากำไรสุทธิต่อเดือนของกลุ่มมีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยเปรียบเทียบจากช่วงเดือนเดียวกันของปีก่อนการทดลอง จึงสรุปผลการวิจัยได้ว่า หลังจากที่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมะค่าทรัพย์ทวีซึ่งเป็นกลุ่มทดลองได้นำรูปแบบการจัดการความรู้วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นไปทดลองใช้แล้วทำให้ผลการดำเนินงานดีขึ้น

อภิปรายผล

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความรู้เป็นตัวแปรแฝงที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง ผู้วิจัยจึงกำหนดให้มีตัวแปรสังเกตได้เพื่อให้สามารถวัดความสำคัญได้ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารความรู้ โครงสร้างพื้นฐานการจัดการความรู้ และการวัดและการประเมินผล

1) ภาวะผู้นำ พบว่า ผู้นำต้องใช้ภาวะผู้นำเพื่อชักจูงให้บุคลากรเดินทางไปทิศทางเดียวกัน ร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งเพื่อนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มที่ จูงใจให้บุคลากรปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สร้างค่านิยมและวัฒนธรรมใหม่ที่รับกับกลยุทธ์ที่กำหนด เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อสร้างความผูกพันและง่ายต่อการผลักดันกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับ วิทยา ด้านธำรงกุล (2546) และ

สนับสนุนให้กระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกทุกคนในองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (พรธิดา วิเชียรปัญญา, 2547: 68-70)

2) วัฒนธรรมองค์กร พบว่า การสนับสนุนและจูงใจบุคลากรให้มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรให้เอื้อต่อการจัดการความรู้ คือ ความไว้วางใจ การถ่ายทอดความรู้ และการทำงานเป็นทีม (Davenport & Prusak, 1998)

3) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารความรู้ พบว่า การแลกเปลี่ยนสารสนเทศและการสื่อสารเป็นส่วนหนึ่งของการเริ่มต้นจัดการความรู้ ซึ่งปัจจัยความสำเร็จของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย ความเข้าใจตามความต้องการและตามวัตถุประสงค์กระบวนการสื่อสารได้รวดเร็ว เป็นเทคโนโลยีง่ายๆ สามารถใช้งานได้ง่าย สอดคล้องกับ Hasanali (2002)

4) โครงสร้างพื้นฐานการจัดการความรู้ พบว่า การดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้ให้เป็นไปอย่างราบรื่นจะต้องมีโครงสร้างและระบบรองรับสำหรับบุคลากรในองค์กรให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กันได้อย่างสะดวก (บุญดี บุญญาภิจ และคณะ 2547)

5) การวัดและการประเมินผล พบว่า การวัดผลองค์กรต้องตระหนักว่าตัวชี้วัดที่ดีจะต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับกลยุทธ์การจัดการความรู้ขององค์กรและสามารถบอกสถานะปัจจุบันของการจัดการความรู้ขององค์กร (บุญดี บุญญาภิจ และคณะ 2547)

กระบวนการจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้เป็นตัวแปรแฝงที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง ผู้วิจัยจึงกำหนดให้มีตัวแปรสังเกตได้เพื่อให้สามารถวัดความสำคัญได้ประกอบด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ การกำหนดความรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ การจัดเก็บความรู้ การนำความรู้ไปใช้ และการตรวจสอบติดตามความรู้

1) การกำหนดความรู้ พบว่า เป็นกระบวนการเริ่มต้นของการจัดการความรู้ การกำหนด

ต้องคำนึงถึงการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งจำเป็นต้องประกาศและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับองค์ความรู้ที่บุคลากรในองค์กรต้องเรียนรู้ สอดคล้องกับ กานต์สุตา มาฆะศิรินันท์ (2546)

2) การแสวงหาความรู้ พบว่า เป็นการรวบรวมความรู้เพื่อนำมาพัฒนาบุคลากรให้ปฏิบัติงานที่ดีขึ้น โดยมีผู้อำนวยการและบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะทาง (กานต์สุตา มาฆะศิรินันท์, 2546)

3) การสร้างความรู้ พบว่า เป็นการสังเคราะห์ความรู้สำหรับใช้ในการทำงานที่สอดคล้องกับบริบทขององค์กร โดยเฉพาะการสร้างความรู้ด้วยการร่วมกันศึกษาเรียนรู้วิจัย เพื่อพัฒนาระดับความรู้ขององค์กร สอดคล้องกับ ธงชัย พาบุ (2552)

4) การแลกเปลี่ยนความรู้ พบว่า กระบวนการกระจายความรู้ไปสู่บุคคลที่เกี่ยวข้องในองค์กร โดยผ่านวิธีการแบ่งปันหรือการแลกเปลี่ยนความรู้ เช่น การประชุมสัมมนา การสอน การเล่าเรื่อง เป็นต้น สอดคล้องกับ ธงชัย พาบุ (2552)

5) การจัดเก็บความรู้ พบว่า การจัดเก็บความรู้ในองค์กรอย่างเป็นระบบ ต้องมีการกำหนดนโยบายในการเก็บและการสืบค้นความรู้ในองค์กร จัดเก็บความรู้เป็นหมวดหมู่เพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้น และทีมผู้อำนวยการและนักวิเคราะห์ความรู้ สอดคล้องกับ กานต์สุตา มาฆะศิรินันท์ (2546)

6) การนำความรู้ไปใช้ พบว่า เป็นการกระจายความรู้และการถ่ายทอด เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน และพัฒนาสมาชิกองค์กร สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2548 : 9)

7) การตรวจสอบติดตามความรู้ พบว่า กระบวนการในการตรวจสอบติดตามการจัดการความรู้ เพื่อวิเคราะห์ความถูกต้อง เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและอาจนำไปสู่การสร้างและพัฒนา

ความรู้ขึ้นใหม่ให้ดียิ่งขึ้นเรื่อยๆ ได้ สอดคล้องกับ ธงชัย พาบุ (2552)

ความสำเร็จการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ความสำเร็จการจัดการความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นตัวแปรแฝงที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง ผู้วิจัยจึงกำหนดให้มีตัวแปรสังเกตได้เพื่อให้สามารถวัดความสำคัญได้ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ การเห็นคุณค่าของการจัดการความรู้ และประสิทธิภาพในการแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนความรู้

1) การเห็นคุณค่าของการจัดการความรู้ พบว่า การเห็นคุณค่าในการแบ่งปัน และแลกเปลี่ยนความรู้ การนำความรู้ไปใช้ และการสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานมีความสำคัญ สอดคล้องกับ Sallis; & Jones. (2002: 125)

2) ประสิทธิภาพในการแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนความรู้ พบว่า การแลกเปลี่ยนความรู้ควรให้สมาชิกและคณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีวัฒนธรรมการแบ่งปันและถ่ายทอดความรู้ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีทีมงานในการสร้างกระบวนการจัดการความรู้ สอดคล้องกับ Sallis; & Jones. (2002: 125)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) ควรเพิ่มตัวแปรในการศึกษา เช่น การสนับสนุนจากภาครัฐและการเชื่อมโยงเครือข่ายพันธมิตร

2) อาจใช้การวิเคราะห์แบบพหุระดับ (Multi - Level Analysis) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรทำนายหลายระดับที่มีต่อตัวแปรตาม ซึ่งตัวแปรมีโครงสร้างเป็นระดับ ควบคู่ไปกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กฤติกา แสนโภชน. (2546). การพัฒนาศักยภาพ
การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
กรณีศึกษาสินค้าหัตถกรรมของจังหวัด
อุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กรมการพัฒนาชุมชน , กรม (2541). แผน
ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง
พ.ศ. 2542 – 2544 โครงการอัน
เนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบ
พอเพียงเฉลิมพระเกียรติ กรุงเทพฯ:
กระทรวงมหาดไทย.
- เกษม วัฒนชัย. นโยบายการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
,Thailand Education.
- กานต์สุดา มาฆะศรานนท์. (2546). กา
นำเสนอบริบบนการจัดการความรู้
สำหรับองค์กรภาคเอกชน.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
(โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- กฤษฏีกา สงวนศักดิ์ศิริ. (2554). รูปแบบ
การจัดการความรู้ของ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จันทรา ทองประดิษฐ์และคณะ รายงานการวิจัย
เรื่อง การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์
ชุมชนในโครงการ หนึ่งตำบลหนึ่ง
ผลิตภัณฑ์ จังหวัดมหาสารคาม.
มหาสารคาม : วิทยาลัยอาชีวศึกษา
มหาสารคาม 2548.
- จารุพงศ์ พลเดช วิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพฯ :
กรมการพัฒนาชุมชน. 2546
- ฉลาด จันทรมบัติ. กระบวนการเรียนรู้เพื่อ
เสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ
อุตสาหกรรมชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มทอผ้า
พื้นเมืองชุมชนน้ำเกลี้ยง ตำบลนาข่า
อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.
มหาสารคาม: ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้และ
เสริมสร้างความเข้มแข็ง ชุมชนและเศรษฐกิจ
ฐานราก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2545.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. เพลินความรู้. กรุงเทพฯ: พี.
เพรส, 2543.
- ชาญพิชญ์ วัฒนชัย. (2554). การพัฒนารูปแบบการ
จัดการความรู้ในธุรกิจอุตสาหกรรมกระจก.
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2549). องค์การแห่ง
ความรู้: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ.
กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์รัตนไตร.
- ธงชัย พาบุ. รูปแบบการจัดการความรู้ธุรกิจสุดยอด
หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์. วิทยานิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น
, 2552.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน.การจัดการความรู้กับคลังความรู้.
กรุงเทพฯ : เอสอาร์ พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์,
2547.
- บงกช หงส์คำมี. การศึกษาองค์ประกอบในการ
ดำรงอยู่ของธุรกิจขนาดย่อมในชุมชน :
กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าสี่ธรรมชาติ
หมู่บ้านหนองขาม ตำบลนาชุมแสง
อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.
- บุญดี บุญญาภิจ และคณะ. การจัดการความรู้...
จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:
สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2547.
- บุญส่ง หาญพานิช. การพัฒนารูปแบบการบริหาร
จัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย.
วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

- ประเวส วะสี. **การจัดการความรู้**. เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อยกร่างโครงการนำร่องการจัดการความรู้ 27 กรกฎาคม 2545 ณ จังหวัดกาญจนบุรี, 2545.
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. **การจัดการความรู้ : พื้นฐานและการประยุกต์**. กรุงเทพฯ : ธรรมกมลการพิมพ์, 2547.
- ภูไฉน บุญวรรณ. (2552). **รูปแบบการจัดการความรู้ของหน่วยงานด้านงบประมาณของกองทัพอากาศ**. ปรัชญาดุสิต บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เยาวลักษณ์ สงวนพานิช. (2552). **การพัฒนาแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาด้านบริการพยาบาลในโรงพยาบาลนครปฐม**. พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ : ส่วนอนุเคราะห์ไทย, 2546.
- ลำแพน จอมเมือง (2546) **ผ้าทอไทยลื้อ : เศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง**. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย อาคารมหานครยิบซัมวิจารณ์ พานิช. **การจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.), 2548.
- วิลาวัลย์ มาคุ้ม. (2549). **การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ**. ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วีรฐ มาชะศิรนนท์. **การบริหารภูมิปัญญา**. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2542
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **สรุปลำดับสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554**. กรุงเทพฯ : เม็ดทรายพรินต์ติ้ง, 2550.
- สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม. **เอกสารสรุปโครงการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม**. มหาสารคาม, 2550
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมหาสารคาม. **บัญชีรายชื่อผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2552**. ร้อยเอ็ด, 2552.
- ส่งเสริมการเกษตร , กรม (2547) **ร่างยุทธศาสตร์การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน**.เอกสารประชาวิจารณ์ ณ ห้องประชุมพื้งบุญชั้น 8 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุทพร จันทรมณี. (2552). **การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของโรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์**. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2552) **การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม**. ปรัชญาดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Brooking, Annie. **Corporate Memory : Strategy for Knowledge Management**. London : International Thomson Business Press, 1999.
- Davenport, Thomas H; de Long, D.W.; & Beers, M.C. (1998). **Successful Knowledge Management Project**. Sloan Management Review.
- Davenport, T. and L. Prusak. **Working Knowledge**. Boston : Harvard Business School Press, 1989.
- Hasanali, F. (2002). **Critical Success**

- Factors of Knowledge Management.** Keeves, John P. **Education Research. And Methodology , and Measurement.** Oxford : Pergamon Press, 1988.
- Lindeman, R. H., Merenda, P.E. and Gold, R. Z. (1980). **Introduction to Bivariate and Multivariate Analysis.** Glenview, Illinois : Scott, Foresman and Company.
- Marali, Yasmin. (2001). Building and Developing Capabilities: A Cognitive Congruence Framework. In **Knowledge Management and Organizational Competence.** New York: University Press. Marquarde, Michael J. (1996). **Building the Learning Organisation.** New York: Mc Graw-Hill.
- McKeen, James D.; & Smith, Heather A. (2003). **Making IT Happen : Critical Issues in IT Management.** Ontario: Wiley.
- Nonaka, I. and H. Takeuch. **The Knowledge – creating Company : How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation.** New York : Oxford University Press, 1995.
- Probst, G.; S.,Raub.; & K, Romhardt. (2000). **Managing Knowledge : Building Blocks for Success.** England: John Willey & Sons.
- Raj, Madhu. **Encyclopedic Dictionary of Psychology and Education.** New Deihi : Anmol Publications PVT,1996.
- Spinello, Richard A. **The Knowledge Chain, Business Horizons.** 41(3) : 4-14 November – December, 1998.
- Steiner, E. **Edocology.** Bloomington, IN: Indiana University, 1990
- Turban, E., and Aronson, J. E. (2001). **Decision Support Systems and Intelligent Systems.** Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Tiwana Amrit. **The Knowledge Management Toolkit : Practicecal Techniques for Building a Knowledge Management System.** Upper Saddle River, NJ : Prentice Hall, 2000.